

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1940

1. ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ

Ἡ ἔκθεσις περὶ τῶν ἐν Μαραθῶνι ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν τοῦ κ. Γ. Σωτηριάδου θέλει δημοσιευθῆ βραδύτερον.

2. ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

Μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἔχω τὴν συνεργασίαν τοῦ ἀρχιτέκτονος Τραυλοῦ ἤρχισα τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ 1940 εἰς τὴν Ἐλευσίνα ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πρὸ τῶν μεγάλων Προπυλαίων Ῥωμαϊκῆς αὐλῆς, ὅπου τὸ 1939 εὗρέθη παρὰ τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν τῶν θεμελίων τοῦ ναοῦ τῆς Προπυλαίας Ἀρτέμιδος, ὑπὸ τὸ πλακόστρωτον δάπεδον τῆς αὐλῆς, μέρος μεγάλου ἀψιδωτοῦ κτηρίου, τὸ ὁποῖον ὑπεθέσαμεν ἀμέσως, ὅτι ἀνήκεν εἰς ἀρχαιότερον ἱερόν, τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου κατέλαβε βραδύτερον ὁ ναὸς τῆς Προπυλαίας Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Ποσειδῶνος πατρὸς. Σκοπὸν τῆς ἀνασκαφῆς εἴχομεν τάξει τὴν ἀποκάλυψιν μεγαλυτέρου μέρους τοῦ ὑπὸ τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος ἐκτεινομένου ἀψιδωτοῦ κτηρίου καὶ τὴν ἔρευναν τοῦ ὑπὸ τὸ πλακόστρωτον δάπεδον παρακειμένου πρὸς τοῦτο χώρου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐπιστρατεύσις τοῦ Τραυλοῦ δὲν διεκόπη, ὡς ἀνεμένομεν, διέκοψα τὴν ἀνασκαφὴν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἀφοῦ ἐξηκρίβωσα, ὅτι τὸ πλάτος τῆς ἀψίδος τοῦ κτηρίου εἶνε ἀσυνήθως μέγα, μαρτυρουμένου διὰ τούτου, ὅτι πρόκειται περὶ οἰκοδομήματος ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος, ὅτι οἱ τοῖχοί του διατηροῦνται εἰς ἱκανὸν μῆκος κάτωθεν τῶν θεμελίων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ὅτι ἡ χρονολογία του ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε παρουσιαζομένων ἐνδείξεων πρέπει νὰ ὀρισθῆ εἰς τὸν 8ον π. χ. αἰῶνα. Τὴν ἀνασκαφὴν μετέφερα κατόπιν εἰς τὸν χώρον τῶν ἀνατολικῶς παρὰ τὸν ἱερόν περιβόλον καὶ ἔξωθεν αὐτοῦ ἀποκαλυφθέντων πρὸ ἐτῶν ξενοδοχειακῶν οἰκημάτων. Ἡ σκαφή ἔγινε ἀπέναντι τοῦ βορειανατολικοῦ στρογγύλου πύργου τοῦ Περικλείου περιβόλου τοῦ ἱεροῦ, εἰς θέσιν ἣ ὁποία δὲν εἶχε σκαφή πρότερον, ἀπεκάλυψα δὲ μεταξὺ δύο ἀνασκαφέντων πρότερον οἰκημάτων λιθίνην ἐξέδραν μὲ δίβαθμον κλίμακα ἣ ὁποία εὗρίσκετο πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς παρὰ τὸν ἀνατολικὸν περιβόλον τοῦ ἱεροῦ ἀποκα-

λυφθείσης πρὸ ἐτῶν ὁδοῦ. Ἡ ἐξέδρα εἶνε παλαιότερα τῶν ξενοδοχειακῶν οἰκημάτων. Κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἀνεκαλύψαμεν τὴν συνέχειαν ὄχετοῦ, ὅστις ἀρχίζει ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς θριαμβευτικῆς ἀψίδος τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀλλῆς καὶ εἶνε παλαιότερος ταύτης, ἀναγόμενος ἐπομένως εἰς χρόνους παλαιότερους τοῦ κτίστου τῶν μεγάλων Προπυλαίων καὶ τῶν θριαμβευτικῶν ἀψίδων τοῦ αὐτοκράτορος Ἀντωνίνου. Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ὄχετοῦ καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς ἀνασκαφῆς πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐκρίθη ἀναγκαία, διότι ἡ κατεύθυνσις τούτου ἐν σχέσει πρὸς τὴν μεγάλην οἰκοδομὴν Ῥωμαϊκῶν κρηνῶν, ἡ ὁποία εἶνε ἐπεκτισμένη ἐπὶ τοῦ νοτίου ἄκρου τοῦ ἀνατολικοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ, ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ ὄχετος εἶνε νεώτερος τούτων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΤΗΣ

3. ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΕΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΙΣ

Πρώτη φροντίς τῆς ἐφετινῆς ἀνασκαφῆς ἐν Ἐλευθεραῖς ὑπῆρξεν ἡ ἔρευνα τῆς εὐθῆς ὑπὸ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ τείχους τοῦ φρουρίου σηλαιώδους κοιλότητος.

Ἐκ τῆς ἐρεύνης ἀπεδείχθη ὅτι ἐπρόκειτο περὶ δεξαμενῆς ἀκανονίστου σχήματος (*εἰκ. 1*), ἣς τὰ τοιχώματα ἔφερον παχεῖαν καὶ στιλπνὴν λευκὴν ἀλοιφήν πάχους 0,05 μ. ἔξ ἐκείνων, αἵτινες συχνάκις ἀπαντῶσιν εἰς κρήνας καὶ ὑδραγωγεία. Ἡ καλὴ ποιότης τῆς ἀλοιφῆς καὶ ἡ ἐπιμελὴς ἐφαρμογὴ τῆς ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων μαρτυροῦσιν ὅτι αὕτη εἶναι σύγχρονος πρὸς τὸ εὐθῆς ὑπεράνω τείχος τοῦ φρουρίου. Ἐχρησίμευεν ἐπομένως ἡ δεξαμενὴ πρὸς ὑδρευσιν τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ, διότι ἔχει καὶ στόμιον ἐσωτερικῶς τοῦ τείχους.

Ἐν τῇ ἐπιχώσει, ἣτις ἐλλήρου τὸ ἐσωτερικόν, οὐδὲν ἄξιον λόγου εὐρέθη πλὴν θραυσμάτων τινῶν ἀχρώμων ἀγγείων.

Ἀνεζητήθη μετὰ ταῦτα τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ κατὰ τὸν Πausanίαν ἡ Ἀντιόπη ἐγέννησε τὸν Ἀμφίωνα καὶ τὸν Ζῆθον, ἐν τῇ πρὸς δυσμὰς τοῦ Κάστρου πευκοφυτῶ κλιτύϊ, ἔνθα ἐν θέσει «Κισσὸς» ὑπάρχει μέγα χάσμα εἰσχωροῦν βαθέως εἰς τὰ ἔγκατα τοῦ βουνοῦ καὶ ὅπου κατὰ τὰς ὁμολογίας χωρικῶν τοῦ πλησίον κειμένου χωρίου Βύλλια, εὐρέθησαν κατὰ καιροὺς διάφορα ἀρχαῖα ἀντικείμενα χαλκᾶ καὶ πῆλινα. Τὸ στόμιον τοῦ χάσματος σήμερον δυστυχῶς κρύπτεται ἐκ καταπτώσεων μεγάλων ὀγκολίθων, ἀνευ ἀπομακρύνσεως τῶν ὁποίων ἡ ἔρευνα τοῦ σηλαιοῦ δὲν καθίσταται δυνατὴ, δι' ὃ καὶ ἀνεβλήθη διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, τῆς ὑπολειπομένης ἐφετινῆς μικρᾶς πιστώσεως διατεθείσης εἰς